

Forslag til Finanslov for 2025

(Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

Svarnotat

2. behandling

Indledning

Naalakkersuisut retter en særlig tak til Finans- og Skatteudvalget for arbejdet med forslaget til finanslov for 2025 og for den grundige betænkning. Hermed er vi et skridt videre i årets finanslovsproces.

Naalakkersuisut noterer samtidig med tilfredshed, at udvalget har indstillet alle Naalakkersuisuts ændringsforslag til vedtagelse.

Baggrund

Naalakkersuisut lagde ved udarbejdelsen af finanslovsforslaget et overordnet mål om, at den endelige finanslov skal lægge vægt på bæredygtig vækst og fremme nødvendige reformer med social balance. Lovforslaget om Skattereformen skal derfor ses i tæt sammenhæng med finanslovsforslaget.

Finanslovsforslaget og skattereformen er baseret på de seneste års økonomiske vækst og en rekordlav arbejdsløshed. Selvom økonomien har haft gode vækstrater, har udviklingen også skabt udfordringer som mangel på arbejdskraft, og der er behov for flere reformer i fremtiden. Især i tiden op til et valg er det vigtigt at bevare et klart overblik og fokusere på de strukturelle udfordringer, landet står overfor. Der er brug for langsigtede løsninger og målrettede investeringer for at afhjælpe manglen på kvalificeret arbejdskraft og det efterslæb, der er på vedligeholdelse af Selvstyrets aktiver. For at sikre langsigtet økonomisk stabilitet og reducere afhængigheden af bloktilskuddet er det nødvendigt at skabe nye indtægtskilder. Udover de store investeringer i infrastruktur kan dette ske ved at udvikle turistindustrien og udnytte vandkraft industrielt. Nye indtægter er også afgørende for at kunne overtage flere ansvarsområder fra staten og derved mindske landskassens afhængighed af bloktilskuddet.

Naalakkersuisuts ændringsforslag

Naalakkersuisut har fremsat en række ændringsforslag til 2. behandlingen. For den nærmere gennemgang af disse henvises til Finans- og Skatteudvalgets betænkning. Disse omfatter særligt en række ikke-budgetterede merudgifter, der vurderes som ufravigelige, og derfor indarbejdes i budgettet allerede nu. Naalakkersuisut skal dog særligt fremhæve, at der foreslås afsat øgede midler

til sundhedsvæsenet på baggrund af en ny befolkningsfremskrivning fra Grønlands Statistik. Dette medfører merudgifter på 17 mio. kr. i 2025 faldende til 13 mio. kr. i 2028.

Samlet medfører ændringsforslagene en forværring af det budgetterede DA-resultat for 2025 på 28 mio. kr. og en forværring på ca. 175 mio. kr. for den samlede finanslovsperiode 2025-2028. Selvom ændringsforslagene således øger Landskassens udgifter, finder Naalakkersuisut, at der er tale om nødvendige merudgifter, ikke mindst i fh.t. sundhedsvæsenet.

Med de fremsatte ændringsforslag er der ikke længere et positivt råderum til at indarbejde yderligere udgifter. Finanslovsforslaget blev oprindeligt fremsat med et positivt råderum på omkring 5 mio. kr. over 4 år, og med ændringsforslagene til 2. behandlingen er der nu et negativt råderum på 84 mio. kr. Dette forhold er forelagt under finanslovsforhandlingerne med partierne, og Naalakkersuisut forventer derfor også, at der til finanslovsforslagets 3. behandling vil blive fremsat de ændringsforslag, som er nødvendige for at sikre den lovpligtige og nødvendige økonomiske balance. Det vil sige en økonomisk balance over finanslovsforslagets 4-årige periode, jf. Budget- og Regnskabslovens krav.

Det skal samtidig understreges, at finanslovsforslaget fortsat udviser et overskud på 422 mio. kr. fordelt over den samlede finanslovsperiode. Det skal dog også bemærkes, at overskuddet forventeligt bliver lavere, når vi når frem til 3. behandlingen. Som særligt udslagsgivende i denne forbindelse kan nævnes, at den biologiske rådgivning anbefaler en reduktion af rejekvoten med 15.000 tons. Dette alene forventes at skære et par hundrede mio. kr. af overskuddet over fire år. Det skal for god ordens skyld bemærkes, at Naalakkersuisut endnu ikke har taget stilling til ændring af TAC'en på rejer eller andre økonomisk afgørende arter.

Det er i denne forbindelse væsentligt at understrege forskellen på det økonomiske råderum for nye udgifter og finanslovenes budgetterede overskud. Det lovfastsatte økonomiske råderum er aktuelt opgjort til -84 mio. kr. over 4 år. Det er vigtigt, at vi fastholder en udgiftsvækst inden for dette råderum. Selvom det lige nu kan være fristende at hæve samfundets udgiftsniveau, så er det ikke desto mindre afgørende, at vi netop i disse år ikke falder for fristelsen til at benytte en midlertidig gunstig situation til yderligere at øge omfanget af og udgiftsniveauet i den offentlige sektor. De økonomiske fremskrivninger viser jo fortsat, at vi ikke har mulighed for at finansiere den offentlige sektor på mellemlangt og langt sigt som følge af de store foranstående ændringer i befolkningssammensætningen. Herudover er det nødvendigt at være opmærksomme på, at den økonomiske vækst ifølge Grønlands Økonomiske Råd er aftagende. Naalakkersuisut er opmærksomme på dette, og det vil derfor også indgå i Naalakkersuisuts fremadrettede overvejelser om igangsættelse af større anlægsinvesteringer i bl.a. vandkraft og lufthavne i kysten. Herudover ønsker Naalakkersuisut i øvrigt ikke, at så mange af samfundet ressourcer skal bindes i en offentlig sektor. Derfor skal væksten i denne begrænses til fordel for øget vækst i den private sektor. Det betyder også, at vi som samfund og politikere i højere grad skal vænne os til at se imod den private sektor, når der skal findes løsninger på aktuelle problemer, fremfor at forvente, at alle problemer kan håndteres via øget forbrug inden for den offentlige sektor.

Finanslovsforhandlingerne

Årets finanslovsforhandlinger foregår igen inden for Budget- og Regnskabslovens grænser for offentlig realvækst på maksimalt 1 pct. over et år og 2 pct. over fire år. Disse regler for udgiftsvækst er afgørende for at tackle samfundets alvorlige økonomiske udfordringer på lang sigt. På vegne af Naalakkersuisut vil jeg takke partierne for deres engagement og evne til at arbejde inden for disse nødvendige regler og det tilhørende økonomiske råderum. Naalakkersuisut anerkender fuldt ud, at det ikke mindst i en tid op til et valg kan være fristende at fremkomme med dyre løfter og mange ønsker, men netop i en sådan situation er det uhyre vigtigt at bevare en realistisk og ansvarlig tilgang til den økonomiske politik.

Naalakkersuisut skal i den forbindelse bemærke, at partiernes indledende finanslovsønsker summer op i omkring 9 milliarder kr. samlet over den 4-årige finanslovsperiode. Det er således åbenbart, at alle ønsker ikke vil kunne imødekommes.

De politiske forhandlinger om finansloven for 2025 er stadigvæk i gang, og forhandlingerne vil fremsætte frem imod finanslovsforslagets 3. behandling. Det er Naalakkersuisuts forhåbning, at der bliver et godt grundlag for en bred opbakning bag finansloven for 2025.

Det skal samtidig understreges, at der fortsat ligger et omfattende arbejde foran os frem mod 3. behandlingen. For at nå et resultat skal Naalakkersuisut opfordre alle parter til at udvise imødekommelse og kompromisvillighed. Samfundet har behov for en ansvarlig finanslov, som bringer vort land videre.

Forventede ændringsforslag til 3. behandlingen

Til 3. behandlingen kan der som allerede nævnt forventes fremsat ændringsforslag som følge af ny rådgivning om rejekvoten. Endvidere forventes der fremsat ændringsforslag på baggrund af indgåelsen af en ny servicekontrakt med KNI om Neqi. Herudover forventes fremlagt ændringsforslag på baggrund af en aftale med kommunerne om bloktilskuddet for 2025. Desuden forventes fremlagt et antal ændringsforslag på baggrund af en politisk vedtagelse af en aftale om finansloven for 2025. Dertil kan der komme andre uomgængelige ændringsforslag.

Afslutning

Med disse ord ser jeg på Naalakkersuisuts vegne frem til en positiv og konstruktiv finanslovsdebat.